

**WOJEWÓDZKA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W O L S Z Y N I E**

**LABORATORIUM
BADAŃ
EPIDEMIOLOGICZNO-KLINICZNYCH**

Egzemplarz nr 01
Podlega aktualizacji

INSTRUKCJA

I-01/PO-03

**POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK
DO BADAŃ**

	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Opracował (a)	Agnieszka Szewc	14.02.2024	
Sprawdził (a)	Barbara Dolińska	19.02.2024	
Zatwierdził (a)	Sylwia Krzętowska	28.02.2024	

Niniejszy dokument jest własnością Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych.
Powielanie bez zgody właściciela jest zabronione.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 2/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

1. Cel Instrukcji

Celem Instrukcji jest ustalenie trybu postępowania podczas pobierania, transportu i przechowywania próbek dostarczanych bezpośrednio do Laboratorium przez klienta, pobierania próbek od klienta, pobierania próbek u klienta.

2. Instrukcja dotyczy

Sposobu pobierania próbek badanych w Laboratorium.

Zasad przechowywania i transportowania próbek do Laboratorium.

3. Zakres stosowania

Instrukcja obowiązuje wszystkich pracowników Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych (LBEK) oraz klientów pobierających, przechowujących i transportujących próbki do badań zleconych dla LBEK.

4. Odpowiedzialność

Za nadzór nad stosowaniem Instrukcji odpowiedzialny jest Kierownik Oddziału, każdy w swoim zakresie działania.

Za stosowanie Instrukcji odpowiedzialni są pracownicy jednostek współpracujących z Laboratorium pobierający, transportujący i przechowujący próbki do badań oraz pracownicy LBEK przyjmujący próbki bezpośrednio do Laboratorium, osoby nadzorujące i wykonujące badania.

5. Zawartość Instrukcji

5.1. Sposób pobierania, transportu i przechowywania próbek badanych w LBEK.

Materiały kliniczne do badań bakteriologicznych, parazytologicznych i mykologicznych należy pobierać przed podaniem antybiotyku lub chemioterapeutyku.

W przypadku wdrożenia leczenia przeciwbakteryjnego materiał do badań należy pobrać minimum 3-7 dni po zakończeniu terapii.

W przypadku wdrożenia leczenia przeciwpasożytniczego lub zastosowania środków kontrastowych używanych w badaniach radiologicznych, kał do badań parazytologicznych należy pobrać po upływie 1-3 tygodni od zakończenia stosowania tych środków.

W przypadku wdrożenia leczenia przeciwgrzybiczego materiał do badań mykologicznych należy pobrać po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia terapii.

Każdy materiał kliniczny należy traktować jako potencjalnie zakaźny. Próbki materiału klinicznego podczas ich przechowywania i transportu powinny być zabezpieczone w zamkniętych probówkach/pojemnikach, bez możliwości ich przypadkowego otwarcia, w sposób chroniący materiał kliniczny przed zakażeniem.

Przed pobraniem i po pobraniu materiału klinicznego do badań mikrobiologicznych należy dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. W przypadku placówek medycznych pobierających materiał do badań wykonywanych w LBEK, postępować zgodnie z przyjętymi w placówce procedurami w zakresie higieny rąk.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 3/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał	Wymaz z kału w kierunku Salmonella, Shigella Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. Za pomocą wymazówki pobrać kał na zestaw transportowy (Carry-Blaira, Amiesa lub Stuarta) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Trzymając wymazówkę za korek zanurzyć ją w świeżo oddanym kale, w kilku różnych miejscach, kilkakrotnie ją obracając tak, aby na waciku widoczna była masa kałowa. 3. Umieścić wymazówkę z pobranym materiałem w probówce z podłożem transportowym i szczelnie zamknąć probówkę. 4. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 18-25 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania, - w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 72 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczenia do zamrożenia próbki.
	Kał na posiew w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. 1. Kał pobrać za pomocą szpatułki do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 5-10 ml, – kał uformowany – grudka kału wielkości wiśni. 2. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Próbkę kału od noworodków i niemowląt pobierać z pieluchy natychmiast po wypróżnieniu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczenia do zamrożenia próbki.
	Wymaz z kału w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. Za pomocą wymazówki pobrać kał <u>na zestaw transportowy z węglem</u> (Stuarta, Amiesa) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Trzymając wymazówkę za korek zanurzyć ją w świeżo oddanym kale, w kilku różnych miejscach, kilkakrotnie ją obracając tak, aby na waciku widoczna była masa kałowa. 3. Umieścić wymazówkę z pobranym materiałem w probówce z podłożem transportowym i szczelnie zamknąć probówkę. 4. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Próbkę kału od noworodków i niemowląt pobierać z pieluchy natychmiast po wypróżnieniu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 18-25 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania, - w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 72 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczenia do zamrożenia próbki.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 4/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z odbytu	Wymaz z odbytu w kierunku Salmonella, Shigella Wymaz pobrać na zestaw transportowy (Carry-Blaira, Amiesa lub Stuarta). 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Główkę wymazówki zwilżoną jałową solą fizjologiczną włożyć w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość, u osoby dorosłej 4-5 cm, u dzieci na ok. 1-2 cm. 3. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera złuszczone nabłonki i ślady kału. 4. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 18-25 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania, - w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 72 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczenia do zamrożenia próbki.
Wymaz z odbytu	Wymaz z odbytu w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia enterocolitica, Campylobacter, Escherichia coli typ O157, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli. Wymaz pobrać <u>na zestaw transportowy z węglem</u> (Amiesa lub Stuarta). 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Główkę wymazówki zwilżoną jałową solą fizjologiczną włożyć w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość, u osoby dorosłej 4-5 cm, u dzieci na ok. 1-2 cm. 3. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera złuszczone nabłonki i ślady kału. 4. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 18-25 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania, - w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 72 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczenia do zamrożenia próbki.
Kał	Wykrywanie antygeny dehydrogenazy glutaminianowej i toksyn A i B Clostridioides difficile w kale Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. 1. Kał pobrać za pomocą szpatułki do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 5-10 ml, – kał uformowany – grudka kału wielkości wiśni. 2. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 2-8 °C, nie dłużej niż 72 godzin od pobrania przechowywać w temperaturze -20 °C lub niższej. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Próbki dostarczane bezpośrednio po pobraniu do laboratorium lub przechowywane w temperaturze 2-8 °C, transportować w temperaturze otoczenia. Próbki przechowywane w temperaturze -20 °C lub niższej, transportować w stanie zamrożenia.
Kał	Wykrywanie antygeny Helicobacter pylori Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. 1. Kał pobrać za pomocą szpatułki do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 5-10 ml, – kał uformowany – grudka kału wielkości wiśni. 2. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać: - w temperaturze 2-8 °C, nie dłużej niż 5 dni od pobrania, - powyżej 5 dni od pobrania przechowywać w temperaturze nie wyższej niż -20 °C. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Próbki dostarczane bezpośrednio po pobraniu do laboratorium lub przechowywane w temperaturze 2-8 °C, transportować w temperaturze otoczenia. Próbki przechowywane w temperaturze -20 °C lub niższej, transportować w stanie zamrożenia.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 5/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał	Kał na posiew w kierunku grzybów drożdżopodobnych 1. Kał do badań pobrać trzykrotnie w kolejnych dniach lub w niewielkich odstępach czasu. 2. Kał pobrać przed rozpoczęciem leczenia. 3. Jeżeli pacjent rozpoczął leczenie na zleceniu wpisać informację o zastosowanych lekach, probiotykach. 4. Jeżeli pacjent stosuje specjalną dietę opisać preferencje żywieniowe, np. sery pleśniowe, dieta mleczna itp. 5. Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. 6. Kał pobrać za pomocą szpatułki do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny –5-10 ml, – kał uformowany – grudka kału wielkości wiśni. 7. Pojemnik otworzyć w ostatnim momencie przed pobraniem i zamknąć natychmiast po umieszczeniu w nim kału, aby nie uległ przypadkowemu zanieczyszczeniu. 8. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze otoczenia, bez dopuszczania do zamrożenia próbki.
Wymaz z gardła, migdałków, nosogardzieli	Wymaz z gardła/migdałków od chorego 1. Pacjent powinien być na czczo, bez mycia zębów, po wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą. 2. Przytrzymać język jałową szpatułką, w celu uwidocznienia miejsca pobrania. 3. Wymaz pobrać ze zmienionych chorobowo lub pokrytych wydzielina okolic tylnej ściany gardła, podniebienia lub migdałków, mocno naciskając wacik lub wykonując ruch obrotowy. Starać się nie dotykać błony śluzowej jamy ustnej, języka i języczka podniebiennego. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuerta). 5. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 6. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Wymaz z gardła/nosogardzieli na nosicielstwo Neisseria meningitidis, Streptococcus pneumoniae, Haemophilus influenzae, Staphylococcus aureus 1. Wymaz pobrać na czczo, z tylnej ściany gardła lub z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej. 2. W przypadku pobierania wymazu z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej należy posługiwać się małym jałowym wacikiem na giętym pręcie. Wymaz taki można pobrać: – przez usta – w tym celu wacik wprowadzić za językiem podniebiennym ku górze, delikatnie potrząść w górę i w dół, nie dotykać śluzówek jamy ustnej i języka, – przez nos – w tym celu wacik wprowadzić delikatnie przez otwór nosowy, aż dotknie tylnej ściany gardła, delikatnie potrząść w górę i w dół. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuerta). 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 6/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z nosogardzieli	Wymaz z nosogardzieli w kierunku Bordetella Wymaz pobrać we wczesnym okresie choroby (faza nieżytowa) i przed rozpoczęciem antybiotykoterapii. Faza nieżytowa rozpoczyna się 1-2 tygodnie po ekspozycji i trwa 7-14 dni. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub zestaw transportowy (próbówka z podłożem transportowym Amies z węglem drzewnym i wymazówka z wacikiem wykonanym z dakronu lub z alginianu wapnia). Uwaga! Nie należy stosować wymazówek z wacikiem wykonanym z bawełny lub sztucznego jedwabiu. Zalecanym materiałem jest wymaz z nosogardzieli <u>pobrany przez nos</u>. I. Wymaz z nosogardzieli pobrany przez nos - Wyjąć wymazówkę z opakowania. - Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. - Wymazówkę delikatnie wprowadzić do jamy nosowej ku tylnej ścianie nosogardzieli (do uczucia oporu). - Wymazówkę pozostawić wewnątrz nosogardzieli przez około 15-30 sekund, a następnie delikatnie wykonać wymazówką kilka ruchów okrężnych, możliwe w różnych płaszczyznach. - Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika ze śluzówką jamy nosowej. - Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce (w przypadku decyzji o szybkim transporcie) lub w próbówce z podłożem transportowym. - Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Wymaz z nosogardzieli pobrany przez usta - Wyjąć wymazówkę z opakowania. - Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. - Jałową szpatułką przycisnąć język. - Wymazówkę wprowadzić za języczek podniebienny (podniebienie miękkie), aż dotknie tylnej ściany nosogardzieli. - Materiał do badań pobierać wykonując ruchy w górę i w dół, pocierając wacikiem wymazówki o powierzchnię tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej. - Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika z powierzchnią języka, błony śluzowej policzków, zębów czy migdałków. - Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce (w przypadku decyzji o szybkim transporcie) lub w próbówce z podłożem transportowym. - Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	- Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. - Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 7/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z gardła	Wymaz z gardła w kierunku <i>Corynebacterium diphtheriae</i> Do badania mikrobiologicznego należy pobrać 2 wymazy (jeden posłuży do przygotowania preparatu, a drugi do posiewu). Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub zestaw transportowy (Amiesa lub Stuarta). 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 3. Jałową szpatułką przycisnąć język. 4. Wymazówkę wprowadzić za języczek podniebienny (podniebienie miękkie), aż dotknie tylnej ściany gardła. 5. Materiał do badań pobierać z tylnej ściany gardła, z migdałków i zachyłków między migdałkami a łukami podniebiennymi, ze zmienionych chorobowo miejsc (najlepiej spod błon rzekomych), pocierając wacikiem wymazówki o ich powierzchnię. 6. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika z powierzchnią języka, błony śluzowej policzków i zębów. 7. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce (w przypadku decyzji o szybkim transporcie) lub w probówce z podłożem transportowym. 8. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. 9. Analogicznie pobrać drugi wymaz z gardła, postępując zgodnie z punktami wymienionymi powyżej.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 4-8 °C, nie dłużej niż 24 godziny od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z jamy ustnej	1. Pobrać materiał z dna owrzodzeń i nalotów na błonie śluzowej ust, języka, dziąseł. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 3. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z nosa	Wymaz z nosa od chorego 1. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. (Amiesa lub Stuarta). 3. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Wymaz z nosa na nosicielstwo <i>Staphylococcus aureus</i>, <i>Corynebacterium diphtheriae</i> 1. Wymaz pobrać z przedsionków nosa – na osobną wymazówkę z każdego przedsionka. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 3. Wprowadzić jałową wymazówkę do nozdrza pacjenta na głębokość 2 cm. 4. Wykonując energiczne ruchy obrotowe wymazać błonę śluzową nosa. 5. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 6. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 8/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z ucha	1. Przed pobraniem wymazu oczyścić skórę przewodu słuchowego zewnętrznego jałowym gazikiem, nasączonym preparatem do dezynfekcji skóry i odczekać do wyschnięcia. 2. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną, osobną dla każdego ucha, na zestaw bez podłoża transportowego lub na zestaw transportowy (Amiesa lub Stuarta). 3. W przypadku perforacji błony bębenkowej, materiał do badania pobiera wyłącznie laryngolog, zbierając płyn jałową wymazówką. Pobrany wymaz należy umieścić w podłożu transportowym (Amiesa lub Stuarta). 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Plwocina	1. Materiał do badania pobrać na czczo. 2. Protezy czy wstawki uzębienia należy wyjąć poprzedniego dnia wieczorem przed rozpoczęciem higieny jamy ustnej. 3. Plwocinę odkrztusić po umyciu zębów i przepłukaniu jamy ustnej letnią przegotowaną wodą. 4. Odkrztuszoną plwocinę w ilości ok. 10 ml (nie mniej niż 1-2 ml) pobrać do jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika o szerokiej szyjce. 5. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować do 2 godzin w temperaturze 15-25 °C, a od 2 do 24 godzin przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C.
Bronchoaspirat	Bronchoaspirat pobrać do jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować do 2 godzin w temperaturze 15-25 °C, a od 2 do 24 godzin przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C.
Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe (BAL/mini BAL)	Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe pobrać do jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować do 2 godzin w temperaturze 15-25 °C, a od 2 do 24 godzin przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 9/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Mocz	Mocz należy pobrać po przerwie nocnej. Do badań mikrobiologicznych nie można wykorzystywać moczu pochodzącego z pojemników do dobowej zbiórki moczu, nocników i kacek. I. Pobieranie moczu u kobiet 1. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 2. Usiąść wygodnie na sedesie i odwieść jedną nogę. 3. Rozchylić wargi sromowe i trzy razy umyć okolice cewki moczowej i krocza wodą i mydłem używając jałowych gazików. Za każdym razem płukać wodą. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 4. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 5. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową), a następnie nie przerywając oddawania moczu, wypełnić przygotowany wcześniej, jałowy pojemnik do około 1/3 jego objętości. 6. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 7. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Pobieranie moczu u mężczyzn 1. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 2. Odciągnąć napletek i umyć żołądź prącia trzy razy wodą z mydłem używając jałowych gazików. 3. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 4. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 5. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową), a następnie nie przerywając oddawania moczu, wypełnić przygotowany wcześniej, jałowy pojemnik do około 1/3 jego objętości. 6. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 7. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. III. Pobieranie moczu od niemowląt i małych dzieci 1. Okolice ujścia cewki moczowej umyć roztworem mydła i opłukać przegotowaną wodą. 2. Pierwszą porcję moczu należy odrzucić. Rekomendowane jest trzymanie dziecka/niemowlęcia nad sterylnym naczyniem (pojemnikiem na mocz). 3. Pobrać kilka mililitrów moczu ze środkowego strumienia. 4. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 5. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem oraz datą i godziną pobrania próbki. IV. Pobieranie moczu na zestaw z podłożem transportowo-wzrostowym 1. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 2. Wyjąć zestaw z opakowania foliowego. Odkręcić nakrętkę z umocowaną płytką (na płytce znajdują się pożywki mikrobiologiczne do hodowli drobnoustrojów) i ostrożnie wyjąć z pojemnika tak, aby nie dotknąć powierzchni płytki oraz brzegów i wnętrza pojemnika. 3. Po wykonaniu toalety ujścia cewki moczowej (opis powyżej), pierwszą partię moczu oddać poza pojemnik, a następnie nie przerywając oddawania moczu, wypełnić przygotowany wcześniej, jałowy pojemnik. 3. Do pojemnika wypełnionego moczem zanurzyć płytkę (trzymając płytkę za nakrętkę) na okres około 4 sekund. 4. Wyjąć płytkę z pojemnika, odczekać kilka sekund, aż nadmiar moczu ścieknie z płytki. Resztę moczu wylać z pojemnika, a płytkę ponownie umieścić w pojemniku. 5. Jeżeli ilość moczu jest niewystarczająca do pełnego zanurzenia płytki, można połączyć moczem z pojemnika powierzchnię płytki (obydwie strony!). 6. Pojemnik zamknąć szczelnie dokręcając nakrętkę. 7. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. 9. W trakcie wykonywania powyższych czynności należy zwracać szczególną uwagę, aby nie dotykać płytki oraz brzegów i wnętrza pojemnika.	1. Mocz pobrany do pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej do 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godziny, mocz przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C (maksymalnie do 24 godzin). 3. Mocz pobrany na zestaw transportowo-wzrostowy dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C (maksymalnie do 24 godzin).

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 10/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Mocz	V. Pobieranie moczu za pomocą cewnika 1. Przed wprowadzeniem cewnika do pęcherza moczowego ujście cewki moczowej i jej okolice przemyć dokładnie wodą i mydłem, następnie preparatem antyseptycznym. 2. Po wprowadzeniu cewnika pierwszych kilka mililitrów moczu wylać, a właściwą próbkę pobrać ze środkowego strumienia moczu. 3. Jeśli cewnik założony jest na stałe, próbkę moczu pobrać jałową igłą i strzykawką przez specjalny port, którego membranę należy zdezynfekować przed nakłuciem środkiem dezynfekcyjnym. Przed pobraniem moczu cewnik zaklipsować w celu uzyskania próbki. 4. Mocz przelać ze strzykawki do sterylnego pojemnika. 5. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 6. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Uwaga! 1. Próbkę nie może pochodzić z nakłucia worka. 2. Mocz należy pobierać ze świeżo założonego cewnika. VI. Pobieranie moczu u pacjentów z urostomią 1. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 2. Założyć rękawice ochronne. 3. Ułożyć ręcznik lub podkładkę chłonną pod stomię. 4. Oczyścić stomię i skórę wokół stomii wodą z mydłem, a następnie preparatem antyseptycznym, okrężnymi ruchami od stomii na zewnątrz. 5. Osuszyć stomię jałowym gazikiem. 6. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 7. Odrzucić kilka pierwszych kropli moczu, pozwalając, aby mocz spłynął na sterylny gazik. 8. Przytrzymać jałowy pojemnik na próbkę bezpośrednio pod stomią, aż zbierze się około 10 ml moczu. 9. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 10. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. VII. Pobieranie moczu od pacjentów z nefrostomią 1. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 2. Założyć rękawice ochronne. 3. Ułożyć ręcznik lub podkładkę chłonną pod lub obok rurki nefrostomicznej. 4. Wyczyścić rurkę nefrostomiczną i złącze worka zbiorczego środkami antyseptycznymi. 5. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 6. Odłączyć rurkę nefrostomiczną od istniejącego worka zbiorczego. 7. Odrzucić kilka pierwszych kropli moczu, pozwalając, aby mocz spłynął na sterylny gazik. 8. Przytrzymać jałowy pojemnik na próbkę bezpośrednio pod rurką nefrostomiczną, aż zbierze się około 10 ml moczu. 9. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 10. Po pobraniu moczu podłączyć rurkę nefrostomiczną do nowego sterylnego worka do moczu. 11. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. VIII. Wykrywanie antygenu Legionella pneumophila serogrupa 1 Próbkę moczu w ilości około 5 ml pobrać do jałowego pojemnika, nie wcześniej niż 3 dni po wystąpieniu objawów ostrej niewydolności układu oddechowego w sposób przedstawiony w punktach I, II lub V. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Mocz pobrany do pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej do 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godziny, mocz przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C (maksymalnie do 24 godzin). 3. Próbkę moczu na obecność antygenu Legionella pneumophila serogrupa 1 zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności można przechowywać i transportować: - w temperaturze 18-25 °C do 24 godzin od pobrania, - w temperaturze 4-8 °C do 14 dni, - w temperaturze -10 °C do -20 °C do jednego miesiąca.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 11/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z pochwy	I. Wymaz z pochwy w kierunku bakterii tlenowych i grzybów 1. Przed pobraniem wymazu z pochwy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać po założeniu jałowego wziernika, bez stosowania środków nawilżających, które mają działanie bakteriobójcze. 5. Wymaz pobrać jałową wymazówką z chorobowo zmienionych miejsc pocierając wacikiem o ścianki pochwy. 6. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym (Amiesa lub Stuarta). 7. U dziewczynek pobrać wydzielinę z przedsionka pochwy. 8. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w próbówce z podłożem transportowym bez dotykania wacikiem jej ścianek. 9. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Wymaz z pochwy w kierunku bakteryjnej waginozy (BV) W diagnostyce mikrobiologicznej BV stosuje się głównie ocenę preparatu bezpośredniego barwionego metodą Grama. W celu wykonania preparatu pobrać materiał przy pomocy jałowej wymazówki. Najlepiej użyć wymazówki z wacikiem wykonanym z włókien poliestrowych. Pobrany materiał rozprowadzić cienką warstwą na powierzchni suchego i odtłuszczonego mikroskopowego szkiełka podstawowego. Preparat wysuszyć w temperaturze otoczenia.	1. Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Preparat do badania w kierunku BV zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z pochwy, odbytu w kierunku GBS	I. Wymaz z pochwy w kierunku nosicielstwa Streptococcus agalactiae (GBS) 1. Przed pobraniem wymazu z pochwy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką z przedsionka pochwy bez stosowania jednorazowego wziernika. 5. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 6. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa Streptococcus agalactiae (GBS) 1. Wymaz z odbytu pobrać jałową wymazówką przechodząc przez zwieracz zewnętrzny odbytu i wkładając główkę wymazówki w odbytnicę na głębokość ok. 3 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. 2. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 3. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z gruczołu Bartholiniego	1. Przed pobraniem wymazu z wydzieliny gruczołu Bartholiniego przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką. 5. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 6. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 12/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z kanału szyjki macicy	1. Przed pobraniem wymazu z szyjki macicy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Materiał pobierać po założeniu jałowego wziernika, bez stosowania środków nawilżających, które mają działanie bakteriobójcze. 5. Wymaz pobrać po usunięciu jałowym wacikiem szyjkowego czopu śluzowego, za pomocą jałowej wymazówki, z makroskopowo widocznych zmian, pocierając wacikiem o ścianki szyjki. 6. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 7. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz, wydzielina z cewki moczowej	I. Pobieranie materiału u kobiet 1. Przed pobraniem materiału wskazana jest 2-dniowa wstrzemięźliwość seksualna. 2. W dniu pobrania, do higieny intymnej nie stosować mydła ani żelu. 3. Materiał najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 4. Oczyszczyć zewnętrzne ujście cewki moczowej jałowym wacikiem zwilżonym jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 5. Ucisnąć cewkę moczową od strony pochwy w kierunku ujścia zewnętrznego, pojawiającą się wydzielinę pobrać jałową wymazówką. 6. W przypadku małej ilości wydzieliny pobrać materiał wprowadzając jałową wymazówkę zwilżoną jałową solą fizjologiczną do cewki na głębokość ok. 1 cm. 7. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 8. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Pobieranie materiału u mężczyzn 1. Przed pobraniem materiału wskazana jest 3-dniowa wstrzemięźliwość seksualna. 2. Materiał najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 3. Oczyszczyć ujście cewki moczowej za pomocą jałowego wacika zwilżonego jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 4. Ucisnąć kilka razy wzdłuż cewki moczowej w kierunku ujścia zewnętrznego. 5. Pojawiającą się wydzielinę pobrać za pomocą jałowej wymazówki. Przy dużej ilości wydzieliny pierwszą jej porcję powinno się odrzucić. 6. Jeśli wydzieliny jest bardzo mało, należy pobrać ją z zagłębienia łódkowatego, wprowadzając jałową wymazówkę do cewki na głębokość 1-2 cm. Pobrać wymaz przekręcając kilkakrotnie wacik wymazówki. 7. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 8. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Nasienie	1. Przed pobraniem materiału wskazana jest 3-dniowa wstrzemięźliwość seksualna. 2. Materiał pobrać po wcześniejszym oddaniu moczu (strumień moczu wypłukuje drobnoustroje kolonizujące początkowy odcinek cewki moczowej). 3. Dokładnie umyć ręce wodą z mydłem. 4. Ściągnąć napletek i umyć wodą z mydłem okolice cewki moczowej, dokładnie spłukać i osuszyć jałowym gazikiem. 5. Nasienie oddać bezpośrednio do jałowego pojemnika, nie dotykając jego wnętrza i obrzeża. 6. Pojemnik zamknąć szczelnie zakręcając pokrywkę. 7. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium najpóźniej do 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godziny, nasienie przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C (maksymalnie do 12 godzin).

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 13/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wody płodowe	Materiał pobiera lekarz zgodnie z obowiązującymi procedurami medycznymi i wytycznymi zachowując zasady aseptyki. Pobrać do suchego, jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 35-37 °C.
Wymaz spod napletka, z żołądzi	1. Przed pobraniem wymazu wskazana jest 3-dniowa wstrzemięźliwość płciowa. 2. Wymaz najlepiej pobrać rano, co najmniej 2-3 godziny po oddaniu moczu. 3. Przed pobraniem nie stosować miejscowych środków przeciwbakteryjnych i dezynfekujących. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną ze zmienionych chorobowo miejsc. 5. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 6. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz ze zmian skórnych	I. Wymaz ze zmian skórnych w kierunku Cutibacterium acnes 1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Pobrać wymaz z miejsc chorobowo zmienionych. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw transportowy. 4. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
	II. Wymaz ze zmian skórnych w kierunku bakterii tlenowych i grzybów 1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Wymaz pobrać z możliwie dużej powierzchni skóry chorobowo zmienionej. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. - Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. - Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z rany	Wymaz z rany 1. Powierzchnię wokół rany odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. Z miejsca toczącego się procesu zapalnego pobrać wymaz np. wydzielinę z dna zmiany. 3. W przypadku ran rozległych pobrać materiał z pogranicza oraz z centralnej części rany. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 5. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 6. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Uwaga! Materiał pobrany na wymazówkę bez podłoża transportowego nie nadaje się do badań w kierunku flory beztlenowej.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. - Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. - Transportować w temperaturze 15-25 °C. 3. Próbkę pobraną w kierunku bakterii beztlenowych dostarczyć natychmiast do laboratorium. <u>Nie przechowywać.</u>

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 14/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z owrzodzenia, odleżyny, ropnia, ropy	I. Wymaz z owrzodzenia - Obrzeże owrzodzenia odkazić środkiem dezynfekcyjnym. - W przypadku otwartego owrzodzenia oczyścić go za pomocą jałowego wacika nasączonego jałową solą fizjologiczną. - W przypadku owrzodzenia pokrytego zaschniętą wydzieliną, odkazić preparatem antyseptycznym zarówno powierzchnię, jak i obrzeże. - Jałowym skalpelem lub pęsetą usunąć zaschniętą wydzielinę. - Wprowadzić do owrzodzenia wymazówkę i pocierając ruchem obrotowym pobrać materiał z jak najgłębszych warstw (z dna owrzodzenia). - Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. - Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarda) bez dotykania wacikiem jej ścianek. - Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Wymaz z odleżyny - Za pomocą jałowego wacika nasączonego jałową solą fizjologiczną oczyścić odleżynę z resztek maści, ropy i martwych tkanek. - Odleżynę przemyć jałową solą fizjologiczną. - Wprowadzić wacik jak najgłębiej do podstawy odleżyny i pocierać ruchem obrotowym jej dno. - Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. - Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarda) bez dotykania wacikiem jej ścianek. - Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. III. Wymaz z ropnia - Skórę nad ropniem odkazić środkiem dezynfekcyjnym. - Po chirurgicznym nacięciu ropnia odrzucić pierwszą porcję ropy. - Pobrać wymaz nie uciskając skóry. - Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. - Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarda) bez dotykania wacikiem jej ścianek. - Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. IV. Ropa Z umiejscowionych głębiej zmian ropnych aspirować materiał strzykawką z igłą, po uprzednim odkażeniu skóry, do suchego, jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika. Należy odrzucić pierwszą porcję ropy. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 24 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C. Próbkę pobraną w kierunku bakterii beztlenowych dostarczyć natychmiast do laboratorium. <u>Nie przechowywać.</u>
Płyn stawowy	Materiał pobiera lekarz przez nakłucie zgodnie z obowiązującymi procedurami medycznymi i wytycznymi zachowując zasady aseptyki. Pobrać do suchego, jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pojemnik z pobraną ropą zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 18-25°C.
Końcówka cewnika naczyniowego	- Końcówkę cewnika naczyniowego, o długości 3-5 cm, odciąć po usunięciu z naczynia krwionośnego, jałowym skalpelem lub nożyczkami z zachowaniem aseptyki. - Przenieść do suchego, jałowego, szczelnie zakręcanego pojemnika. - Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze pokojowej 15-25°C.
Wymaz z worka spojówkowego	- Nie pobierać wymazu w ciągu 4 h po przepłukaniu lub zakropleniu oczu lekami dezynfekcyjnymi lub chemioterapeutykami. - Pobrać materiał jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. - Do badania pobierać ropną wydzielinę zbierającą się w kącie oka. - Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarda) bez dotykania wacikiem jej ścianek. - Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. - Przy stanie zapalnym jednego oka wskazane jest pobranie wymazu również z oka zdrowego.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25°C. Transportować w temperaturze 15-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 15/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych	Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych (ESBL, KPC, MBL, OXA-48, VRE, MRSA) 1. Wymaz z odbytu pobrać jałową wymazówką przechodząc przez zwieracz zewnętrzny odbytu i wkładając główkę wymazówki w odbytnicę na głębokość ok. 3 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. 2. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 3. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Szczepy bakteryjne	Czysty wyizolowany szczep posiać na pożywkę transportową, np. agar amerykański lub pobrać na zestaw transportowy (Amiesa, Stuarta, Carry-Blaira). Uwaga! W przypadku bakterii z rodzaju <i>Campylobacter</i> , szczep należy pobrać na zestaw z podłożem transportowym Amiesa lub Stuarta z węglem drzewnym. Dopuszcza się przesyłanie szczepu na podłożu Kliglera, skosie agarowym lub w postaci hodowli na płytce Petriego. Szczep zabezpieczyć potrójnym opakowaniem, przy czym jedno opakowanie powinno mieć sztywne ścianki. Probówkę bądź płytkę oklejoną parafilmem umieścić w pojemniku lub woreczku zabezpieczającym przed uszkodzeniem. Tak przygotowany szczep zapakować w opakowanie zewnętrzne (transportowe) ze sztywnymi ściankami. Oznaczyć napisem „Materiał zakaźny”.	Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godzin. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Szczepy grzybów	1. Czysty wyizolowany szczep grzybów drożdżopodobnych posiać redukcyjnie na pożywkę Sabouraud Dextrose Agar. 2. Czysty wyizolowany szczep grzybów pleśniowych posiać punktowo (w trzech miejscach na płytce) na pożywkę Sabouraud Dextrose Agar lub jednostajnym ruchem ósemkowym na całą powierzchnię pożywki Sabouraud Dextrose Agar w odległości 1 cm od bocznych krawędzi płytki. Szczep zabezpieczyć potrójnym opakowaniem, przy czym jedno opakowanie powinno mieć sztywne ścianki. Płytkę ze szczepem oklejoną parafilmem umieścić w pojemniku lub woreczku zabezpieczającym przed uszkodzeniem. Tak przygotowany szczep zapakować w opakowanie zewnętrzne (transportowe) ze sztywnymi ściankami. Oznaczyć napisem „Materiał zakaźny”.	Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godzin. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Zeskrobiny skórne	1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odczyszczyć za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Zeskrobiny należy pobierać tępą stroną jałowego ostrza skalpela lub za pomocą łyżeczki dermatologicznej typu Volkmann. 3. Dermatofity jako grzyby pleśniowe wykazują wzrost promienisty. Centrum zainfekowanego obszaru skóry może zawierać starszy i mniej żywotny materiał, tym samym mniej przydatny w dalszej diagnostyce. W grzybicy skóry gładkiej z dobrze wyrażonymi „pierścieniami” materiał najlepiej pobierać w pobliżu zewnętrznych obrzeży zmian w kierunku od obrzeża zmiany do centrum, przekraczając jej margines. W przypadku braku dobrze wyrażonego obrzeża zmiany, zeskrobiny należy pobierać z całej dotkniętej zmianą powierzchni w kierunku od zewnątrz do centrum zmiany. 4. Jeżeli na skórze widoczne są liczne ogniska chorobowe, materiał do badań powinien pochodzić z kilku miejsc, zwłaszcza ze zmian najświeższych. 5. Jeżeli w obrębie zmiany występują pęcherzyki lub krosty należy pobrać ich pokrywę i dołączyć do próbki. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 7. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na moczu). 8. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Uwaga! Zmiany ropiejące można pobierać w postaci wymazów, w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest uzyskanie zeskrobin.	Pobraną próbkę dostarczyć do laboratorium w ciągu 48 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze otoczenia.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 16/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Paznokcie	I. Pobieranie zeszkrobin z paznokci 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Należy pobrać za pomocą jałowego ostrza skalpela nagromadzone pod płytką paznokciową masy rogową, tak blisko obróbka paznokciowego jak to możliwe. 3. Należy również zeszkrobać fragmenty spodniej strony płytki paznokciowej, ponownie, najbliżej obróbka paznokciowego jak to możliwe. 4. Materiał z powierzchni należy pobrać poprzez zeszkrobanie jałowym skalpelem przebarwionej płytki paznokciowej (materiał pobrać z głębszych partii płytki paznokciowej). Pierwszą partię zeszkrobin w celu zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia hodowli należy odrzucić. 5. Zeszkrobiny z paznokci powinny być w miarę możliwości rozdrobnione. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 7. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz). 8. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. II. Pobieranie opilków i wycinków z paznokci W przypadku paznokci najlepszym materiałem są zeszkrobiny. Jeżeli pobranie zeszkrobin nie jest możliwe, dopuszczalne jest pobranie opilków lub wycinków paznokci. 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Fragmenty paznokci należy pobierać sterylnym narzędziem (cążkami, nożyczkami). 3. Podczas pobierania starać się, by pozyskiwane fragmenty były jak najdrobniejsze. 4. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 5. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz). 6. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Dostarczyć do laboratorium w ciągu 48 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze otoczenia.
Włosy	1. Za pomocą pincety pobrać co najmniej 10-15 włosów ze środka ogniska zakażenia, wyrywając je w taki sposób, aby w miarę możliwości pobrane zostały również cebulki włosów. 2. Jeśli jest to niemożliwe ze względu na kruchość włosów powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym, a następnie wykorzystując jałowe ostrze skalpela należy pobrać zeszkrobiny skórne wraz z małymi porcjami włosów wraz z cebulkami. 3. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane włosy znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 4. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz). 5. Pojemnik opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 17/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE		
PRÓBKİ ŚRODOWISKOWE		
Woda	I. Pobieranie próbek wody ciepłej do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella – woda do spożycia Uwaga: Probki wody należy pobrać do sterylnych butelek otrzymanych w LBEK. 1. Przed przystąpieniem do pobrania próbek z kurków lub zaworów czerpalnych zdjąć wszelkie dodatkowe urządzenia (np. przeciwrozpryskowe, wkładki, uszczelki, sitka itp.). 2. Kurki lub zawory umyć detergentem i spłukać wodą oraz zdezynfekować przez opalenie płomieniem palnika (po opaleniu i otwarciu kranu powinno być słyszalne syczenie). 3. W przypadku pobierania próbek wody z przewodów wykonanych z materiałów syntetycznych, końcówkę przewodu zanurzyć przez 2 do 3 minut w roztworze podchlorynu, etanolu lub izopropanolu. 4. Otworzyć kurek na największy przepływ na 5-10 sekund, następnie zredukować przepływ do połowy i spuszczać wodę do osiągnięcia stałej temperatury. 5. Zmierzyć temperaturę wody w strumieniu lub w jałowej zlewce napełnionej wodą. Woda w zlewce służy wyłącznie do zmierzenia temperatury, nie podlega dalszemu badaniu. 6. Bezpośrednio przed pobraniem wyjąć butelkę z jałowego opakowania, odkręcić nakrętkę unikając jej zanieczyszczenia (trzymać wewnętrzną stroną skierowaną w dół, nie dotykając wnętrza). 7. Umieścić butelkę pod kranem bez jego zamykania i ponownego otwierania, napełnić wodą pozostawiając niewielką przestrzeń powietrzną. 8. Natychmiast po napełnieniu zamknąć butelkę i trwale oznakować oraz umieścić w opakowaniu, z którego została wyjęta. 9. Probki powinny zostać schłodzone bezpośrednio po pobraniu (po uprzednim szczelnym zamknięciu butelki), jeżeli jest to możliwe, najlepiej pod strumieniem zimnej wody. Uwaga: W przypadku oceny stanu armatury i jakości wody do spożycia bezpośrednio u konsumenta, w specjalnych sytuacjach (np. podczas epidemii), próbkę wody pobrać niezwłocznie po odkręceniu kurka, bez usuwania dodatkowych akcesoriów i bez dezynfekowania kurka. II. Pobieranie próbek wody do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella – woda na pływalniach 1. Pobieranie próbek wody z systemu cyrkulacji Postępować wg zasad opisanych przy pobieraniu próbek wody do spożycia (pkt I). 2. Pobieranie próbek wody z niecki basenowej 1. Przed pobraniem próbki wody z niecki basenowej zmierzyć temperaturę wody w basenie przy pomocy termometru z sondą, którą wcześniej należy zdezynfekować. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wyjąć butelkę z jałowego opakowania, odkręcić nakrętkę unikając jej zanieczyszczenia (trzymać wewnętrzną stroną skierowaną w dół, nie dotykając wnętrza). 3. Za pomocą sterylnego czerpaka powoli zanurzać poziomo butelkę pod powierzchnię wody na głębokość 10-30 cm, unikając wypłukania tiosiarczanu potasu; obrócić butelkę do pozycji pionowej i napełnić wodą, pozostawiając niewielką przestrzeń powietrzną. 4. Natychmiast po napełnieniu zamknąć butelkę i trwale oznakować oraz umieścić w opakowaniu, z którego została wyjęta.	Probki zabezpieczyć przed zakażeniem, uszkodzeniem i rozlaniem. Chronić przed światłem słonecznym. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temperaturze 2-8 °C, najlepiej w termotorbie z wkładami chłodzącymi. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 48 godzin w temperaturze 2-8 °C.
Wskaźnik biologiczny do kontroli procesu sterylizacji (Sporal A, Sporal S)	1. Wskaźniki testowe włożyć do minimum dwóch pakietów reprezentatywnych dla danego załadunku i umieścić w komorze sterylizacyjnej w miejscach najtrudniej dostępnych dla czynnika sterylizującego. 2. Poddać procesowi sterylizacji zgodnie z parametrami zalecanymi przez producenta urządzenia sterylizującego lub parametrami zgodnymi dla sterylizowanego materiału. 3. Wskaźniki biologiczne zabezpieczyć opakowaniem foliowym.	Wskaźniki zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 24 godzin od momentu zakończenia procesu, w temperaturze 15-27 °C. Transportować w temperaturze 15-27 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 18/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
PRÓBKI ŚRODOWISKOWE		
Odciski z powierzchni	Odciski pobrać za pomocą płytek kontaktowych z powierzchni: – poddanej dezynfekcji, – z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 1. Otworzyć płytkę i wypukłą powierzchnią z pożywką przyłożyć do badanej powierzchni, utrzymać równy nacisk na całej powierzchni płytki przez około 10 sekund, unikając obracania płytki. 2. Zamknąć płytkę. 3. Płytki oznaczyć numerami zgodnymi z protokołem pobrania.	Pożywki zabezpieczyć przed zakażeniem. Transportować w zamkniętych pojemnikach transportowych, zabezpieczając przed przypadkowym otwarciem i przemieszczaniem płytek w pojemniku. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. <u>Nie przechowywać</u> Transportować w temperaturze 15-27 °C maksymalnie do 24 godzin od pobrania.
Wymazy z powierzchni	I. Wymaz z powierzchni na mokro w kierunku tlenowo rosnących bakterii 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać wykonując wymazówką ruchy obrotowe z: – trudno dostępnych powierzchni poddanych dezynfekcji np. plastikowe rurki w inkubatorach, kołnierze gumowe, powierzchnie zaokrąglone, – powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 3. W przypadku, gdy obszar pobrania jest mokry, np. wylewki, kurki kranów można użyć suchej wymazówki. 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Probówkę oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	Próbki pobrane na zestaw z podłożem transportowym zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-27 °C do 24 godzin od pobrania.
	II. Wymaz z powierzchni w kierunku Clostridium perfringens 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać z trudno dostępnych do dezynfekcji miejsc takich jak: obrzeża ram łóżek, listew przypodłogowych, przyłóżkowych, itp. pocierając kilkakrotnie badaną powierzchnię. 3. W przypadku, gdy obszar pobrania jest mokry np. wylewki, kurki kranów można użyć suchej wymazówki. 4. Wymazówkę umieścić w próbówce z pożywką Schaedler agar półpłynny otrzymaną z Laboratorium. Wymazówkę wprowadzić do dna próbówki. Koniec wymazówki odciąć jałowymi nożyczkami. Probówkę zamknąć korkiem, uważając, aby nie dotknąć korka i wnętrza próbówki. 5. Probówkę oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	Próbki pobrane na pożywkę Schaedler agar półpłynny zabezpieczyć przed zakażeniem, transportować w pozycji pionowej w koszyku lub wysokim pojemniku z przykryciem, zabezpieczając próbówki przed otwarciem i przewróceniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-27 °C.
	III. Wymaz z powierzchni na mokro w kierunku grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać wykonując wymazówką ruchy obrotowe z: – powierzchni poddanej dezynfekcji, – powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji. 3. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce bez podłoża transportowego. 4. Probówkę oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	Próbki pobrane na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. <u>Nie przechowywać.</u> Transportować w temperaturze 15-27 °C.
	IV. Wymaz z powierzchni na sucho w kierunku grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych 1. Wymaz pobrać za pomocą suchej, jałowej wymazówki z miejsc zaatakowanych grzybami np. akta, zbiory papierowe, muzealne, archiwalia, książki, pocierając kilkakrotnie niewielką powierzchnię, zwracając uwagę by nie naruszyć badanej struktury. 2. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce bez podłoża transportowego. 3. Probówkę oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 19/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
PRÓBKI ŚRODOWISKOWE		
Wymazy z rąk	Wymaz z rąk w kierunku tlenowo rosnących bakterii 1. Jałową wymazówkę zwilżyć jałową solą fizjologiczną. 2. Wymaz pobrać z powierzchni ręki rozpoczynając od wewnętrznej strony dłoni, przechodząc do opuszków palców, powierzchni między palcami, wierzchu dłoni i kończąc na wale paznokciowym. 3. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w próbówce z podłożem transportowym. 4. Probówkę oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	Próbkę pobraną na zestaw z podłożem transportowym zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-27 °C do 24 godzin od pobrania.
Zeskrobiny z powierzchni, wycinki z powierzchni	I. Zeskrobiny pobrać z powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji typu: tynki, powłoki malarskie, płyty kartonowo-gipsowe itp. Zeskrobiny w ilości około 3g pobrać za pomocą jałowego metalowego skalpela lub innego ostrego narzędzia np. nóż, scyzoryk, lancet do jałowego pojemnika (np. jałowy pojemnik do pobierania moczu). Pojemnik oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania. II. Wycinki pobrać z powierzchni z wyraźnymi oznakami biodegradacji typu: deski, wykładziny, maty gumowe itp. Wycinki w ilości około 3g pobrać za pomocą jałowego metalowego skalpela lub innego ostrego narzędzia np. nóż, scyzoryk, lancet do jałowego pojemnika (np. jałowy pojemnik do pobierania moczu). Pojemnik oznaczyć numerem zgodnym z protokołem pobrania.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem i przypadkowym otwarciem pojemnika. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-27 °C do 48 godzin od pobrania.
Powietrze	I. Pobieranie próbek powietrza metodą zderzeniową przy użyciu mikrobiologicznego próbnika powietrza – dotyczy pobierania próbek powietrza atmosferycznego, powietrza w pomieszczeniach obiektów użytkowych oraz w środowisku pracy 1. Próbkę pobierać przy użyciu mikrobiologicznego próbnika powietrza, zgodnie z instrukcją producenta aparatu, na płytce z pożywkami: Tryptone Soya Agar w 3-5 powtórzeniach i Sabouraud Dextrose Agar w 3-5 powtórzeniach. 2. Otwartą płytkę z pożywką (powierzchnią pożywki do góry) należy włożyć do aparatu i zamknąć głowicę. Przykrywkę odłożyć na bok zwróconą ku dołowi. Ustawić określony przepływ powietrza. W pomieszczeniach „czystych w użytkowaniu” (np. sale operacyjne, laboratoria itd.) zalecana objętość pobieranego powietrza to 100 l, natomiast w zakładach pracy takich jak: wysypiska śmieci, sortownie odpadów itd. – 50 l. 3. Zachować ok. 1-metrową odległość od próbnika, aby zapobiec zanieczyszczeniu pobieranej próbki. 4. Po zakończeniu pobierania odkręcić głowicę, wyjąć płytkę z aparatu z zachowaniem zasad jałowości i zamknąć ją. 5. Płytki oznaczyć numerami zgodnymi z protokołem pobrania. II. Pobieranie próbek powietrza metodą sedymentacyjną – dotyczy pobierania próbek powietrza w komorach laminarnych 1. Płytki z pożywkami na ogólną liczbę bakterii i ogólną liczbę grzybów rozłożyć wewnątrz komory laminarnej. 2. Płytki otworzyć i odwrócić powierzchnią pożywki do góry, a przykrywkę odłożyć na bok zwrócone ku dołowi. 2. Czas ekspozycji pożywek wynosi 15 lub 30 minut, po tym czasie płytki zamknąć. 3. Płytki oznaczyć numerami zgodnymi z protokołem pobrania.	Pożywkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Transportować w zamykanych pojemnikach transportowych, zabezpieczając przed przypadkowym otwarciem i przemieszczaniem płytek w pojemniku. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać. Transportować w temperaturze 15-27 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 20/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Krew	I. Próbkki do badań w kierunku: przeciwciał przeciwko enterowirusom, przeciwciał przeciwko wirusowi kleszczowego zapalenia mózgu, przeciwciał przeciwko wirusowi opryszczki zwykłej (HSV-1/HSV-2), przeciwciał przeciwko wirusowi ospy wietrznej, przeciwciał przeciwko wirusowi cytomegalii, przeciwciał przeciwko wirusowi Epsteina-Barr, przeciwciał przeciwko wirusowi różyczki, przeciwciał przeciwko wirusowi odry, przeciwciał przeciwko HCV, antygenowi HBs, przeciwciał przeciwko antygenowi HBs z testem potwierdzenia, przeciwciał przeciwko Mycoplasma pneumoniae, przeciwciał przeciwko Toxoplasma gondii, przeciwciał przeciwko Brucella sp. 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep. 5. Próbek krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwkrzepliwe (antykoagulanty) i środki konserwujące. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 2-8 °C do 24 godzin. Transportować w temperaturze 2-8 °C 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 24 godzin, krew należy odwirować – surowicę przenieść do sterylnej probówki, właściwie oznakować, przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C do 5 dni, po tym czasie zamrozić i transportować do laboratorium w stanie zamrożonym.
	II. Próbkki do badań w kierunku: przeciwciał przeciwko wirusowi HIV1/HIV2 oraz antygenowi p24 HIV1, antygenowi HBe, przeciwciał przeciwko antygenowi HBe, przeciwciał przeciwko antygenowi HBc, przeciwciał przeciwko HAV, przeciwciał przeciwko Borrelia burgdorferi, przeciwciał przeciwko Bordetella pertussis, przeciwciał przeciwko Mycoplasma pneumoniae, przeciwciał przeciwko Brucella sp., alergii 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep lub do probówki z EDTA.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 2-8 °C do 24 godzin. Transportować do laboratorium w temperaturze 2-8 °C. 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 24 godzin, krew należy odwirować – surowicę lub osocze przenieść do sterylnej probówki, właściwie oznakować, przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C do 5 dni, po tym czasie zamrozić i transportować do laboratorium w stanie zamrożonym.
	III. Próbkki do badań metodami genetycznymi w kierunku: DNA HBV, RNA HCV, DNA BKV, DNA EBV, DNA CMV Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep lub do probówki z EDTA z zachowaniem warunków jałowości opisanych powyżej. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 2-8 °C do 24 godzin. Transportować w temperaturze 2-8 °C 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 24 godzin, krew należy odwirować – surowicę lub osocze przenieść do sterylnej probówki, właściwie oznakować, przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C do 48 godzin, po tym czasie zamrozić i transportować do laboratorium w stanie zamrożonym.
Płyn mózgowo-rdzeniowy	Próbkki do badań w kierunku przeciwciał przeciwko Borrelia burgdorferi Płyn mózgowo-rdzeniowy pobrać zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej w ilości 1 ml do jałowej, nieuszkodzonej, zakręcannej probówki.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 2-8 °C do 2 tygodni. Transportować w temperaturze 2-8 °C. 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 2 tygodni, należy przechowywać i transportować do laboratorium w stanie zamrożonym.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 21/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Kał	Próbki do badań w kierunku rotawirusów, adenowirusów i norowirusów Pobrać do 72 godz. od wystąpienia objawów do jałowego pojemnika w ilości: – kał płynny – 1-2 ml, – uformowany – wielkości orzecha laskowego.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 2-3 godzin od pobrania. W razie konieczności przechowywać i transportować do laboratorium w temperaturze 2-8 °C do 72 godzin, po tym czasie zamrozić i transportować do laboratorium w stanie zamrożonym.
Popłuczyny pęcherzykowo- oskrzelowe (BAL), aspirat z dróg oddechowych	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2, wirusa grypy A, B, A (H1N1)v, H3, RSVA, RSVB metodami genetycznymi Materiał pobrać zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w zakładzie opieki zdrowotnej w ilości 1-2 ml do jałowego pojemnika.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godzin od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.
Wymaz z gardła i nosa	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2, wirusa grypy A, B, A (H1N1)v, H3, RSVA, RSVB do badań metodami genetycznymi Uwaga: Zaleca się pobieranie wymazów z gardła i nosa na transportowe zestawy wirusologiczne, w przypadku braku ww. zestawów dopuszcza się pobieranie wymazów z użyciem soli fizjologicznej/PBS. I. Pobieranie wymazów z użyciem soli fizjologicznej/PBS jako podłoża transportowego. Zestaw do poboru składa się z: – soli fizjologicznej/PBS (zbuforowany roztwór soli fizjologicznej z chlorkiem wapnia i chlorkiem magnezu), – jałowej probówki niezawierającej podłoża transportowego, – trzech jałowych, osobno pakowanych patyczków wymazowych (każdy z trzech patyczków wymazowych musi być wykonany w całości z tworzywa sztucznego z wacikiem z włókna syntetycznego np. sztuczny jedwab, wiskoza, dacron itp. Wymazówki z drewnianym patyczkiem oraz bawełnianym wacikiem mogą zawierać substancje, które inaktywują niektóre wirusy oraz hamują reakcję PCR, w związku z czym nie należy ich używać). Sposób pobrania: 1. Od chorego za pomocą 3-ch jałowych patyczków wymazowych należy pobrać 3 wymazy: z gardła, z lewego nozdrza, z prawego nozdrza. 2. Wymaz z gardła pobrać przy szeroko otwartej jamie ustnej. W celu uniknięcia kontaminacji wymazu śliną należy docisnąć język ku dołowi przy użyciu szpatułki. Za pomocą sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrzeć obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zmienione zapalnie. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić w probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 3. W celu pobrania wymazu z prawego nozdrza należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec jałowego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta. Wymaz powinien być pobrany energicznie, aby mieć pewność, iż zawiera on zarówno komórki, jak i śluz z wnętrza nozdrza. 4. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w probówce, w której jest już wymaz z gardła (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 5. Czynności z pkt. 3 i 4 powtórzyć podczas pobrania wymazu z lewego nozdrza. 6. Do probówki z trzema patyczkami wymazowymi dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej lub PBS, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony. 7. Probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). II. Pobieranie wymazów z użyciem komercyjnych transportowych zestawów wirusologicznych. Sposób pobrania materiału zależy od rodzaju zestawu. W każdym przypadku należy postępować zgodnie z instrukcją producenta transportowego zestawu wirusologicznego. Po pobraniu wymazu probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu).	I. Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godzin od momentu pobrania. Transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej. Do czasu transportu probówkę z wymazami umieścić w pozycji pionowej w lodówce. II. Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 72 godzin od momentu pobrania. Transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej. Do czasu transportu probówkę z wymazami umieścić w pozycji pionowej w lodówce.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 22/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z dróg moczowo-płciowych	Próbki do badań w kierunku wykrywania 7 patogenów przenoszonych drogą płciową (<i>Trichomonas vaginalis</i>, <i>Mycoplasma hominis</i>, <i>Mycoplasma genitalium</i>, <i>Chlamydia trachomatis</i>, <i>Neisseria gonorrhoeae</i>, <i>Ureaplasma urealyticum</i>, <i>Ureaplasma hominis</i>) I. Pobieranie materiału u kobiet 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla kobiet (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Wprowadzić wymazówkę do pochwy i pobrać materiał z jej ścian poprzez kilkukrotne potarcie i obrócenie wymazówki. 4. Wyjąć wymazówkę. 5. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. 6. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 7. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbką. 8. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL oraz datą pobrania wymazu. II. Pobieranie materiału u mężczyzn 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla mężczyzn (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Ucisnąć ujście cewki po uprzednim oczyszczeniu. 4. Usunąć pojawiającą się wydzielinę. 5. Wprowadzić wymazówkę do cewki moczowej na głębokość około 1 cm, przytrzymać nieruchomo przez ok. 5 - 10 sekund, a następnie kilkakrotnie nią obracając zebrać nabłonek. 6. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. 7. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 8. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbką. 9. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL oraz datą pobrania wymazu.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godzin od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.
BADANIA PARAZYTOLOGICZNE		
Kał	1. Wskazane jest trzykrotne pobranie kału w odstępach 2-3 dniowych (podnosi to prawdopodobieństwo wykrycia pasożytów, zwłaszcza cyst pierwotniaków, które wydalone są nieregularnie). 2. W przypadku osób powracających z krajów tropikalnych wskazane jest czterokrotne pobranie kału w odstępach 2-3 dniowych, przy czym ostatnią próbkę zaleca się pobrać po prowokacji środkami przeczyszczającymi. 3. Oddać kał do czystego, uprzednio wyparzonego wrzątkiem lub zdezynfekowanego naczynia (basenu, nocnika) lub jednorazowego naczynia wykonanego z woskowanego papieru lub tworzywa sztucznego. 4. Kał nie może być zanieczyszczony moczem, wodą z muszli sedesowej, mydłem, czy środkami dezynfekcyjnymi. 5. Kał pobrać za pomocą szpatułki do jałowego pojemnika na kał w ilości około połowy pojemnika. Kał należy pobrać z trzech różnych miejsc wydalonego stolca wybierając, o ile to możliwe kał luźny, śluzowaty, krwawy. 6. Kał płynny można oddać bezpośrednio do jałowego pojemnika. 7. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Pojemnik z próbą zabezpieczyć przed zgnieceniem lub pęknięciem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temperaturze 15-25 °C. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C nie dłużej niż 24 godziny. 2. Próbki kału pobranej od osoby powracającej z krajów tropikalnych <u>nie przechowywać</u>. Dostarczyć do laboratorium w ciągu maksymalnie 30 minut od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C, w pozycji pionowej, zabezpieczając ją przed zgnieceniem lub pęknięciem.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 23/stron 23	
	I-01/PO-03		Edycja 10	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 28.02.2024	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA PARAZYTOLOGICZNE		
Postacie dorosłe pasożytów jelitowych	1. Postacie dorosłe lub fragmenty (np. człony tasienca) należy umieścić w czystym, jałowym pojemniku z niewielką ilością wody lub soli fizjologicznej. 2. Opisać pojemnik imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Zabezpieczyć. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz okołoodbytowy	1. Wskazane jest trzykrotne pobranie wymazu okołoodbyтового w odstępach 2-3 dniowych. 2. Wymaz pobrać rano, najlepiej po przebudzeniu, przed oddaniem kału oraz przed poranną toaletą. 3. Wymaz pobrać z okolic odbytu po rozchyleniu fałdów skórnych, na szkiełko podstawowe otrzymane z WSSE w Olsztynie. 2. Odkleić przylepiec od szkiełka podstawowego, ale nie do końca. 3. Trzymając jedną ręką szkiełko, klejącą stronę przylepca przykleić jak najgłębiej, w okolicę otworu odbyowego, ale nie wkładać do odbytu. 4. Przylepiec równomiernie rozprostowując przykleić z powrotem na szkiełko (unikając sklejenia przylepca). 5. Szkiełko z pobranym materiałem włożyć do koperty. 6. Opisać kopertę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temperaturze 15-25 °C nie dłużej niż 24 godzin. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Rzęsy, zeskrobiny ze skóry w kierunku Demodex sp.	1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków do ciała (kremy, pudry, tusz do rzęs, balsamy i mleczka do ciała). 2. Próbkę należy pobierać z zachowaniem zasad aseptyki, wprost na szkiełko podstawowe, pamiętając, że warstwa materiału naniesiona na jedno szkiełko nie może być zbyt gruba, aby nie utrudniać penetracji roztworu rozjaśniającego KOH/DMSO. – zeskrobiny ze skóry – pobierać tęą stroną jałowego ostrza skalpela z miejsc zmienionych chorobowo, uwzględniając najczęstsze lokalizacje nużeńca (okolice nosa, broda, czoło, bruzda nosowo-wargowa) – rzęsy – pobierać za pomocą małej pincety epilacyjnej z płasko zakończonymi ramionami. Pobrać co najmniej 5 rzęs z każdego oka (uwzględniając górną i dolną powiekę) wyrywając je w taki sposób, aby pobrane zostały również cebulki włosów.	Próbki zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać. Transportować w temperaturze 15-25 °C.

6. Dokumenty związane

Brak

7. Formularze wynikające z instrukcji

Brak

8. Rozdzielnik

Egzemplarz nr 01 – Archiwum/Kierownik ds. Jakości

Egzemplarz nr 02 – LBEK OBP

Egzemplarz nr 03 – LBEK OBP

Egzemplarz nr 04 – Katalog sieciowy „lbek-dokumenty” – dostępny dla pracowników LBEK